

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 35/2011-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. K. O., B., a Ing. M. L., B., zastúpených advokátkou JUDr. M. T., S., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru S. v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-413/2-OVK-B2-2004, ako aj postupom Okresnej prokuratúry B., a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. K. O. a Ing. M. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. augusta 2010 doručená sťažnosť JUDr. K. O., B., a Ing. M. L., B. (ďalej len „sťažovateľky“), zastúpených advokátkou JUDr. M. T., S. Sťažovateľky namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru S. (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS:

ORP-413/2-OVK-B2-2004, ako aj postupom Okresnej prokuratúry B. (ďalej len „okresná prokuratúra“).

Zo sťažnosti a z predloženého spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľky 13. mája 2002 oznámili okresnej prokuratúre skutočnosti nasvedčujúce, že nimi označenými osobami bol spáchaný trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 Trestného zákona platného a účinného v čase oznámenia. Zo zápisníc z výsluchov poškodených (sťažovateľiek), ktoré sa uskutočnili 24. januára 2003 (JUDr. K. O.) a 27. januára 2003 (Ing. M. L.), vyplýva, že sťažovateľky si uplatnili nárok na náhradu škody v súlade s ustanoveniami § 43 Trestného poriadku platného a účinného v čase konania.

Dňa 4. novembra 2002 bolo na základe uvedeného trestného oznámenia vyšetrovateľkou okresného riaditeľstva začaté trestné stíhanie pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 Trestného zákona. Dňa 3. apríla 2003 bol do konania pribratý znalec z odboru stavebníctva, ktorý vypracoval a predložil 9. júla 2003 znalecký posudok (č. 007/2003). V období od 14. apríla 2003 do 5. februára 2004 boli v predmetnej veci uskutočnené výsluchy troch svedkov.

Dňa 5. februára 2004 vyšetrovateľka okresného riaditeľstva vydala uznesenie, ktorým vzniesla podľa § 163 ods. 1 Trestného poriadku obvinenie pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a ods. 4 písm. b) a pre trestný čin poškodzovania veriteľa podľa § 256 ods. 1 písm. a) a ods. 3 Trestného zákona oba spáchané spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona proti sťažovateľkami označeným osobám. V období od 13. júla 2005 do 28. septembra 2005 boli v predmetnej veci uskutočnené výsluchy piatich svedkov.

Zo spisu viažuceho sa na predmetné konanie ústavný súd zistil, že okresné riaditeľstvo na pokyn prokurátorky okresnej prokuratúry uznesením č. k. ORP-413/2-OVK-B2-2004 z 21. decembra 2005 rozhodlo o zastavení trestného stíhania sťažovateľkami označených osôb podľa § 172 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Proti predmetnému uzneseniu podali sťažovateľky sťažnosť. Prokurátorka Krajskej prokuratúry v B. uznesením č. k. 2 KPt 19/06-16 z 9. februára 2006 rozhodla o zrušení napadnutého uznesenia podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a súčasne uložila vyšetrovateľke okresného riaditeľstva, aby vo veci znovu konala a rozhodla.

Podnetom zo 4. decembra 2006 sťažovateľky požiadali okresnú prokuratúru o preskúmanie postupu policajta (vyšetrovateľky) v zmysle § 210 Trestného poriadku. Okresná prokuratúra vo svojej odpovedi na podnet (v prípise z 31. decembra 2006) okrem iného uviedla, že „... boli zistené prieťahy vo vyšetrovaní, týkajúce sa však najmä povinnosti vyšetrovateľa poskytnúť informácie o stave prípravného konania dozorujúcemu prokurátorovi, ktoré boli následnými úkonmi napravené“.

Dňa 1. februára 2008 prokurátor okresnej prokuratúry (v nadväznosti na zákon č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov) odovzdal obsah na vec sa vzťahujúceho dozorového spisu sp. zn. 4 Pv 43/05 Okresnej prokuratúre P.

Ústavný súd ďalej zistil, že vyšetrovanie vedené okresným riaditeľstvom v predmetnej trestnej veci nebolo dosiaľ skončené.

Sťažovateľky vzhľadom na skutočnosti uvedené v sťažnosti žiadajú, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Ústavné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené nečinnosťou Okresného riaditeľstva Policajného zboru S., S. a nečinnosťou Okresnej prokuratúry B., B. v trestnej veci vedenej Okresným riaditeľstvom Policajného zboru S., S. pod ČVS: ORP-413/2-OVK-B2-2004.

Ukladá sa Okresnému riaditeľstvu Policajného Zboru S., S. a Okresnej prokuratúre B., B., aby vo veci ďalej konali bez prieťahov až do podania obžaloby.

Sťažovateľkám sa priznáva finančné zadosťučinenie každej vo výške po 5.000,- Eur, ktoré sú Okresné riaditeľstvo Policajného zboru S., S. a Okresná prokuratúra B., B. povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresné riaditeľstvo Policajného zboru S., S. a Okresná prokuratúra B., B. povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť trovy konania sťažovateľiek v sume 303,31 EUR na účet JUDr. M. T., advokátky č..., vedený vo V., a. s. pobočka S., v lehote lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokuje na neverejnom zasadnutí a preskúma ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti sťažovateľiek je namietané porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného riaditeľstva v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-413/2-OVK-B2-2004 a postupom okresnej prokuratúry.

1. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľky namietajú konanie okresného riaditeľstva, pred ktorým sa vedie trestné stíhanie proti nimi označeným osobám pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a ods. 4 písm. b) Trestného zákona a pre trestný čin poškodzovania

veriteľa podľa § 256 ods. 1 písm. a) a ods. 3 Trestného zákona oba spáchané spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona, a to z dôvodu, že v ňom dochádza k zbytočným priet'ahom. Vzhľadom na to podali s'ťažovateľky okresnej prokuratúre „*S'ťažnosť na postup vyšetrovateľky Ing. I. Š., žiadosť o odňatí veci a pridelení veci novému vyšetrovateľovi*“, ktorá podľa § 17 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní [§ 230 ods. 2 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“)].

S'ťažovateľky teda podali podľa ustanovenia § 210 Trestného poriadku okresnej prokuratúre žiadosť o preskúmanie postupu policajta (vyšetrovateľky), najmä aby boli odstránené priet'ahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní v ich trestnej veci.

V zmysle citovanej právnej normy je prokurátor povinný v rámci prokurátorského dozoru nad prípravným konaním, ale aj na základe žiadosti osôb uvedených v tomto ustanovení odstraňovať nezákonnosti a nesprávnosti v postupe policajta. Ak prokurátor zistí, že žiadosť je odôvodnená, odstráni zistené nedostatky buď sám, alebo dá na to pokyn policajtovi. Žiadateľa o spôsobe vybavenia podnetu prokurátor písomne upovedomí.

Žiadosť s'ťažovateľiek o preskúmanie postupu okresného riaditeľstva teda vybavil nadriadený orgán, t. j. okresná prokuratúra. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať postup okresného riaditeľstva, pretože jeho postup preskúmala okresná prokuratúra, ktorá prijala opatrenia na nápravu zisteného stavu. Z tohto dôvodu bolo potrebné s'ťažnosť v tejto časti (teda vo vzťahu k okresnému riaditeľstvu) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Čo sa týka namietaného porušenia označeného základného práva s'ťažovateľiek postupom okresnej prokuratúry, ústavný súd zo s'ťažnosti zistil, že prokurátor okresnej prokuratúry listom z 31. decembra 2006 s'ťažovateľkám okrem iného oznámil, že „... došlo

k obnoveniu bezprieťahovosti prípravného konania, nebol zistený dôvod na odňatie veci príslušnému vyšetrovateľovi podľa ust. § 230 ods. 2 písm. f) Trestného poriadku, v dôsledku čoho bola podaná žiadosť o preskúmanie zákonnosti policajta vzhľadom na svoju dodatočnú nedôvodnosť vybavená bez prijatia požadovaných opatrení“.

Sťažnosť podľa čl. 127 ústavy možno ústavnému súdu podať spravidla iba vtedy, ak sťažovateľ ešte pred jej podaním vyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práva poskytuje. V opačnom prípade je sťažnosť neprípustná.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví

nadriadený prokurátor. Podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Ústavný súd aj v predchádzajúcich konaniach vyslovil právny názor, že vynechanie opakovaného podnetu ako prostriedku nápravy v rámci sústavy orgánov prokuratúry Slovenskej republiky nemožno nahrádzať podaním sťažnosti v konaní pred ústavným súdom, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli odstráneniu procesných alebo faktických prekážok zákonného postupu (m. m. I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05).

Podľa právneho názoru ústavného súdu podnet v zmysle § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre a opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre poskytujú sťažovateľovi účinnú ochranu jeho práv a právom chránených záujmov (vrátane tých práv, ktoré uplatnil sťažovateľ, m. m. IV. ÚS 158/03, IV. ÚS 80/03, IV. ÚS 330/04, IV. ÚS 53/05, I. ÚS 186/05, II. ÚS 94/06, I. ÚS 112/06). Podnet (opakovaný podnet) zakladá povinnosť prokurátora aj nadriadeného prokurátora sa ním zaoberať, vybaviť ho a spôsob vybavenia oznámiť podnecovateľovi.

Z uvedeného vyplýva, že zákon o prokuratúre poskytoval a stále poskytuje sťažovateľkám prostriedok nápravy – podnet a tiež opakovaný podnet (podľa § 31 až § 36 zákona o prokuratúre), ktorým sa mohli, resp. môžu domáhať preskúmania zákonnosti napadnutého postupu okresnej prokuratúry v predmetnej veci. Uvedený právny prostriedok umožňoval sťažovateľkám dosiahnuť účinnú nápravu vzhľadom na právomoc krajského prokurátora (prípadne následne generálneho prokurátora Slovenskej republiky) záväzným pokynom nariadiť prijatie efektívnych opatrení v predmetnej veci aj napriek doterajšiemu postupu okresnej prokuratúry, ak by na základe podnetu sťažovateľiek došiel k záveru, že

označený postup okresnej prokuratúry, prípadne postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bol v rozpore so zákonom.

Sťažovateľky nie sú oprávnené vyberať si orgán verejnej moci, ktorý im má poskytnúť ochranu označených porušení základného práva. Ústavný súd preto konštatuje, že sťažovateľky, ak sa domnievajú, že okresná prokuratúra porušila ich základné právo, nevyužili (hoci mohli, mali a dosiaľ môžu využiť) tie právne prostriedky, ktoré im zákon účinne poskytuje na ich ochranu proti opatreniu nimi označeného orgánu činného v trestnom konaní. Až po ich vyčerpaní by prípadne mohla vzniknúť, ak by boli splnené aj ostatné ústavné a zákonné predpoklady, právomoc ústavného súdu (princíp subsidiarity).

Sťažovateľky nevyužili podnet ani opakovaný podnet v zmysle § 31 až § 36 zákona o prokuratúre, ale obrátili sa priamo na ústavný súd, v dôsledku čoho bola ich sťažnosť v tejto časti (vo vzťahu k okresnej prokuratúre) podaná predčasne podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a pri predbežnom prerokovaní odmietnutá pre neprípustnosť (§ 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Je potrebné poznamenať, že citované ustanovenia § 31 a § 36 zákona o prokuratúre sa týkajú všetkých konaní a postupov v ňom vymenovaných orgánov verejnej moci, ktoré sú pri výkone svojich právomocí povinné priamo aplikovať ústavu ako prameň práva vrátane úpravy základných práv a slobôd, ktorá je jej obsahom (čl. 152 ods. 4 ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. februára 2011